

Izjaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostor
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication
2657 South Lawrence Ave.
Telephone Rockwell 4004

TO-YEAR XXIV.

Cena lista
je \$0.00

Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., ponedeljek, 2. marca (March 2), 1931.

Subscription \$0.00
Yearly

STEV.—NUMBER 51

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Katoliški duhovni osleparjeni za dva milijona

Novi so delnice družbe "Columbia Pictures" pod pretezo, da je kardinal podpiral korporacijo. Premeteni sleparji kapitalizirali moralne obzirljivosti.

New York. — Stiristo katoliških duhovnikov in 6000 katoliških laikov v državi New York in petih drugih državah na jugu je bilo osleparjenih za dva milijona dolarjev, ko so kulturne Nacionalne Diversified korporacije pod pretezo, da bo korporacija snemala in poročila Ameriko s "čistimi filmi".

Korporacija je propadla zadnjem splošnem in zadnji teden je sedem oseb — pet moških in dve ženski — obtoženih po feni veloporoti raketištva. Zbiranje se glasi, da so obtoženi, ki so vodili omenjeno korporacijo, prodali za tri milijone dolarjev delnice za dva milijona dolarjev v gotovini, en milijon pa so ostali na dolžniških listih. Kompanija ni proizvedla niti enega filma, pač pa je delnice za delnice porabila za art Productions, Inc., drugo korporacijo, v kateri je bila prisotna. Sprva so prodajali delnice po \$30 in kasneje po \$50, nato pa so jih prodali po \$100, kar je bilo "dosti" "suckerjev", ki so dali molzi. Sleparska korporacija je trajala dve leti. V času je kompanija plačala "dividende" iz skupička za delnice pridobi nove žrtve.

Poljudni katoliški žive v New Yorku, New Jerseyu, Pennsylvaniji, Massachusettsu, Marylandu in Connecticutu. Prodajalci delnic so nastopili kot navadni katoličani, ki so pisemno izjavili, da so kompanijo prišli kardinal Hayes, O'Connell in Mundelein. Kardinali dajajo pravico, da ne vedo ničesar o delnici, da ne obiskali farov in delnice, ki ne vedo ničesar o delnici, da ne obiskali farov in delnice, ki ne vedo ničesar o delnici.

Prevarjani župniki in laiki izdajajo svoje odvetnike, ki skušajo kaj dobiti nazaj za svoje kliente, če se bo dalo. Vse kaže, da ne bo nič, kajti delnice se sel po vodi.

del Gandi v misteriozni Indiji?

Indija, Indija, 28. febr. — Mahatma Gandi je včeraj spet raztrgal jordon Irwinom, ankim avtorjem ali podkrajem Indije. Konferenca je trajala ure. Gandi je že imel zadostno veliko vrsto konferenc, toda o poteku teh sedanjih ni bilo ničesar.

Indija, Indija, 28. febr. — Mahatma Gandi je včeraj spet raztrgal jordon Irwinom, ankim avtorjem ali podkrajem Indije. Konferenca je trajala ure. Gandi je že imel zadostno veliko vrsto konferenc, toda o poteku teh sedanjih ni bilo ničesar.

Indija, Indija, 28. febr. — Mahatma Gandi je včeraj spet raztrgal jordon Irwinom, ankim avtorjem ali podkrajem Indije. Konferenca je trajala ure. Gandi je že imel zadostno veliko vrsto konferenc, toda o poteku teh sedanjih ni bilo ničesar.

Indija, Indija, 28. febr. — Mahatma Gandi je včeraj spet raztrgal jordon Irwinom, ankim avtorjem ali podkrajem Indije. Konferenca je trajala ure. Gandi je že imel zadostno veliko vrsto konferenc, toda o poteku teh sedanjih ni bilo ničesar.

Stavkarji izpušeni iz zapora

Sodnik okrajal policijskega načelnika, ker je odredil masne aretacije stavkarjev

Philadelphia, Pa. — (FP) — Policijski načelnik Schofield ne predstavlja vtelesenja vseh zakonov v Philadelphiji. To je bilo dokazano, ko je sodnik Atkinson Costello izpustil vseh 392 stavkarjev, katere je dal Schofield aretirati, iz ječe.

Schofield je nedavno izdal odredbo proti piketiranju nogavičarskih tovaren, v katerih je bila napovedana stavka. Ob tej priliki je tudi povedal stavkarjem, da ne bi smeli protestirati proti znižavanju mezd v tem času brezposelnosti, ko na milijone ljudi strada in so pripravljene prijeti za vsako delo. Potem je odredil aretacije na debelo in v dveh dneh se je več kot tristo stavkarjev znašlo v ječah.

Sodnik Costello je dejal stavkarjem, predno jih je izpustil iz zapora, naj poslušajo in se ravna po navodilih unijanskih uradnikov, respektirajo naj policijo ter se drže v mejah zakona in on bo gledal, da ne bo nadaljnjih aretacij.

Schofield je potem izjavil, da bo nadaljeval s svojo brezobzirno taktiko napram stavkarjem, če bodo spet organizirali masno piketiranje pred tovarnami, v katerih je bila napovedana stavka.

Unijanski uradniki estimirajo, da je več kot pet tisoč nogavičarskih delavcev v neunijanskih tovarnah pustilo delo in zastavkalo v znak protesta proti meznim redukcijam.

Akolja za odpomoč brezposelnim

San Francisco odobri izdajo bonbov za gradnjo javnih del

San Francisco, Cal. — (FP) — Brezposelnost v San Franciscu se bo nekoliko znižala, ker je mesto odobrilo izdajo bonbov v vrednosti \$2,500,000 na gradnjo javnih del. Toda brezposelnostna situacija ostane v San Franciscu še vedno akutna kljub odpomočnim meram, katere ima v programu mestna vlada. Pomanjkanje in revščina, ki imata vzrok v brezposelnosti, zahtevata svoje žrtve.

Matthew Bannan, brezposelni delavec s družino, se je nedavno zgrudil na ulici in umrl, ko je bil na poti v prodajalno, da nakupi živil za svojo ženo in otroke s čekom, ki ga je prejel od mestne dobrodelne organizacije. Zdravniška preiskava je dognala, da je bilo njegovo telo fizično izčrpano in da je umrl na posledicah dolgotrajnega stradanja.

Razveseljevo znamenje za delavske unije je vključitev klavzule v pogodbe za izvršitev mestnih javnih del, ki določa unijansko mezdno lestvico. Strokovne stavbinske unije in Zveza podjetnikov se strinjajo s tem načrtom in ga odobravajo. Pred kratkim je prišlo na dan, da je neki podjetnik zniževal mezde unijanskim ometlačem, kar je dovedlo do stavke. S sprejetjem omenjene klavzule bodo taki incidenti odpravljeni.

\$30,000 za nasiljevanje otrok

Washington, D. C. — Ker je lokalna milicijska organizacija izpustila sredstva za nasiljevanje šolskih otrok, o katerih so učiteljice poročale, da prihajajo iz tujih držav, je distriktni federalni komitej določil \$30,000 v to svrhu.

KONFERENCA DELAVSKEGA UČILIŠČA

Brookwood delavski kolegij proslavi desetletnico ustanovitve

Katonah, N. Y. — V proslavo desetletnice ustanovitve Brookwood delavskega kolegija se je vršila konferenca, katere se je udeležilo več delavskih voditeljev in vzgojiteljev.

Konferenci je bilo podano poročilo, da napadi s strani Ameriške delavske federacije niso škodili ustanovi. Poročilo nadalje omenja, da je mnogo bivših dijakov aktivnih v delavskih strokovnih in političnih organizacijah in v združnem gibanju.

Dekan učilišča A. J. Muste je dejal, da je Ameriška delavska federacija skoro docela opustila delavsko vzgojo in jo prepustila neodvisnim delavskim ustanovam. Poudarjal je potrebo delavske izobrazbe in izrazil upanje, da bo Brookwood kolegij v prihodnjih desetih letih napravil še večji uspeh v tem oziru kot v prošlem desetletju. Brookwood in Commonwealt sta edini delavski šoli, ki prikazujeta napredek in imata pred seboj važno nalogo delavske izobrazbe, ki jo povoljno vršita.

Delavska vzgoja je utrpela v prešlih par letih veliko škodo, kajti mnogo šol je moralo prenehati s svojimi funkcijami zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Nova bitka v senatu za brezposelne delavce

Wheeler iz Montane zahteva, da kongres dovoli sto milijonov dolarjev

Washington, D. C. — Progresivci v senatu še niso odnehali od boja za finančno pomoč brezposelnim delavcem in bednim farmerjem, čeprav zboruje kongres samo še dva dni. Senator Wheeler iz Montane je v soboto predložil resolucijo, da kongres aproprira sto milijonov dolarjev v podporo brezposelnim in stradalajočim. Borah in La Follette sta govorila v prid resoluciji.

Materinska predloga sprejeta v kongresu

Washington, D. C. — V petek je kongres sprejel takozvano materinsko predlogo, ki določa, da zvezna vlada sodeluje z javnimi državnimi zavodi glede varstva porodov in skrbstva za dojenčke. V ta namen prispeva zvezna vlada milijon dolarjev prvo leto in potem po tri milijone letno. Predloga, prva socialnega značaja te vrste, je imela veliko nasprotnikov, ki so originalni načrt precej razmehčali in zdaj jo mora še izenačiti konferenčni odsek.

Francija in Italija sta se sporazumeli

Pariz, 1. marca. — Angleški zunanji minister Henderson, ki je danes dospel v Pariz iz Rima, je po treh urah konfereniranja s Briandom naznanil, da so med Italijo in Francijo rešene vse sporne točke in obe sta zdaj pripravljene podpisati londonški pakt za redukcijo mornarice.

Trideset milijonov za brezposelne v Čilu

Santiago, Chile, 28. febr. — Vlada čilske republike išče posojilo 250 milijonov pesov (\$30,000,000) za javna dela, pri katerih uposi brezposelne delavce.

Kanada ustavi uvoz iz Rusije

Ottawa, Ont. — Kanada vlada je preprečevala nadaljnje uvažanje premoga, lesne kaše, lesa za papir, lesa vsake vrste, azbesta in kož iz sovjetske Rusije.

Razredna justica v Oregonu

Boloff spoznan krivim kršitve zakona proti kriminalnemu sindikalizmu

Portland, Ore. — (FP) — Ben Boloff, prvi od trinajstih delavskih agitatorjev, ki so bili obtoženi kršenja zakona proti kriminalnemu sindikalizmu, je bil spoznan krivim na senzično sodni obravnavi, ki se je vršila pred tujakim sodiščem. Obsojba bo razglášena pozneje. Boloff bo najbrž obsojen na deset let zapora, ki je maksimalna kazen za tak prestop.

Boloff je bil spoznan krivim na evidenco, ki so je predložile tri priče. Eden od teh, W. R. Bacon, je bil agent justičnega departmanta in je pristopil v komunistično stranko, da dobi nekatere informacije glede tega gibanja. Predložil je evidenco proti obtoženci, ki je vsebovala radikalne tiskovine, med njimi komunistični manifest iz l. 1848, Leninovo knjigo "Država in revolucija" ter par izdaj komunističnega dnevnika "Daily Worker". Na podlagi te "evidence" je bil Boloff spoznan krivim.

Na stotine ljudi je prišlo v dvorano, ko se je vršila obravnav. Proces proti drugim obtožencem se bo vršil v kratkem. Mednarodna delavska obramba, ki ima zadevo legalne obrambe v rokah, izjavlja, da je vsa afera poskus omejitve radikalnih agitatorjev in da se prestraši brezposelne delavce, da ne bi postali preveč "predrzni" in zahtevali odpomoč za njihove družine, ki so izročene stradanju.

Glede obravnave proti ostalim obtožencem vlada veliko zanimanje v delavskih in liberalnih krogih.

Revolta v Peruju zmagovita

Začasni predsednik Cerro moral odstopiti

Lima, Peru, 1. marca. — Veta je proti režimu začasnega predsednika Cerre se je obnesla, ko so danes rebelirale tudi čete bojne mornarice. Cerro je bil prisiljen podati ostavko in nova vstaška junta je imenovala vrhovnega sodnika Richarda Leoncijo Elasa za provizoričnega predsednika.

Dunn posvaril delavce

New York. — "V slučaju navala policije, vladnih agentov ali drugih oseb, ki nosijo policijske znake in vas silijo, da odgovarjate na njihova vprašanja, je najbolje, da molčite. Ne dajate nobenih informacij, dokler se ne posvetujete z odvetnikom." To svarilo je izrekel Robert W. Dunn, delavski pisatelj, na zborovanju, ki ga je sklicala Mednarodna delavska obramba. Dunn je dejal, da je to svarilo namenjeno tako tujerodcem kot ameriškim državljanom.

Zaposlenost v Illinoisu

Chicago. — Državni delavski departament je izdal poročilo, ki govori, da je zaposlenost v illinoiskih industrijah v problemu letu bila najnižja v zadnjem desetletju. Zaposlenost se je v tem letu 1930 znižala za 17% v primeri z letom 1929 in mezde so padle za 25%. Brezposelnost je stalno naraščala v vsakem mesecu, izvenem v decembru, ko so nekatere velike trgovine uposile večje število prodajalcev in prodajalk, toda vsi ti so izgubili delo po praznikih.

Orkan umrti 250 Fizižancev

Suva, Fizižanski otoki, 28. febr. — Strašen orkan, ki je divjal po teh otokih pred nekaj dnevi, je umrti 250 ljudi in naredil ogromno škodo. Na tisoče je ranjenih. Mrtvih je pet Evropevc, ostali so domačini.

OPENSAPARJI IN SOCIALNO ZAVAROVANJE

Delodajalci imajo načrt privatnega zavarovanja proti brezposelnosti

Rochester, N. Y. — (FP) — James J. Gleason, načelnik tujakanske trgovske zbornice, je objavil skemo privatnega zavarovanja proti brezposelnosti, za katero se je izreklo 14 velikih opensaparskih firm.

Te firme upoštevajo v normalnih časih več kot 30,000 delavcev. Po poročilu, ki ga je objavil Gleason, bo vsaka firma prispevala v brezposelnostni sklad 2% od celoletne izplačane mezde delavcem.

Delavci ne bodo v normalnih časih prispevali ničesar v ta sklad. Vse stroške za vzdrževanje sklada bodo nosile firme, ki se izrečejo za ta načrt. V slučaju daljše brezposelnosti si kompanije pridržijo pravico, da lahko asesirajo zaposlene delavce in uradnike, ki ne prejemaajo podpore iz brezposelnostnega sklada, če vidijo, da grozi priamankljaj.

Vsak delavec je po enem letu službe upravičen do podpore iz tega sklada, ki pa ne sme presežati \$22.50 na teden. Doba, ko se izplačuje podpora, je od šest do trinajst tednov v letu, odvisno od let, ki jih delavec prebije v službi kompanije.

Za ta načrt so se dosedaj izrekli Eastman Kodak Co., Bausch & Lomb Optical Co., Stromberg-Carlson Co., Taglor Instrument Co., Consolidated Machine Tool Co., Todd Co., Rochester Telephone Corp., Gleason Works, Vogt Mfg. Co., Cochran Bly Co., Davenport Machine Tool Co., Yawman & Erbe Co., Sergeant & Greenleaf Co. in Pauder Co. Nekater druge firme se razpravljajo o načrtu.

Zadnji odstavek načrta se glasi: "Vsaka kompanija lahko vsak čas suspendira ali spremeni ta načrt po svojem lastnem uvidevanju." Tujak pa tiči trik, pravijo poučeni ljudje, ki vidijo v načrtu poskus, da se ubije zavedna legislacija za državno zavarovanje zoper brezposelnost, ki so jo predložile državni zbornici delavske unije v New Yorku.

Gotovo je že sedaj, da bodo zagovorniki odprte delavnice podvezli korake, da preprečijo z raznimi načrti uveljavljenje delavske zakonodaje.

Gangoški kralj Capone obsojen na 6 mesecev

Odsedeti mora pol leta v zaporu radi razžaljenja sodišča. Gangoški je vložil priziv in ostal na prostem

Chicago. — Alfonz Capone, kralj čikaškega podzemnega sveta, je bil v petek obsojen na šest mesecev zapora pred zveznim sodiščem radi razžaljenja tega sodišča, ker se ni odzval pozivu zvezne veleporote, ko ga je hotela zaslišati v zadevi dohodninskega davka. Obsojba je prila naglo, takoj po končani razpravi. To je prva zaporna kazen za Caponeja, ki je bila izrečena v Chicagu — in sicer za najmanjši prestop, ki je mogoč po zakonu — dasi je proti njemu napertjena cela vrsta velikih hujših obtožb.

Capone je po svojih odvetnikih takoj vložil priziv proti obsojbi in dobil je 30 dni časa, da izvedbo te procedure. Medtem je ostal na prostem pod kavejlo \$500. V tem času pa se bo moral zagovarjati pred mestnim sodiščem radi obtožbe, da je nevaren vagabund.

Kendallova predloga pokopana

Zadeva embarga na kazniškiške izdelke odložena za nedoločen čas

Washington, D. C. — (FP) — Z osemimi proti šestim glasovom je senatni finančni komitej odločil, da se položi na stran Kendallovo predlogo za nedoločen čas. Z drugimi besedami to pomeni, da sploh ne bo prišla na razpravo v senatu in je s tem pokopana. Ta predloga, ki vključuje prepoved uvoza izdelkov, ki so produkt kazniškiškega, prisilnega ali tlačanskega dela, je bila sprejeta v spodnji zbornici kongresa 21. februarja.

Predloga je bila v prvi vrsti naperjena proti sovjetskim lesnim izdelkom in drugemu blagu, o katerem se je trdilo, da je produkt prisilnega in kazniškiškega dela, toda ubita je bila iz drugih razlogov kot so jih nekateri navajali. Trdilo se je namreč, da bi prepoved uvoza izdelkov iz Sovjetske unije rezultirala v odpovedi sovjetskih naročil v Združenih državah. Ako bi bila predloga sprejeta, bi bili okodovani ameriški tobačni tovarnarji, ki uvažajo gotovo vrsto tobačnega zelišča iz Sumatra, ki ga pridelujejo tlačani v službi plantažnikov, ki lastujejo tobačna polja. Tobakni trust je videl nevarnost in opozoril starogardnike v senatu na to stvar ter vplival nanje, da so se izrekli proti predlogi.

Stavkokezi napadli stavkarje

Ena delavka ubita, trije drugi ranjeni

Stroudsburg, Pa. — (FP) — Stavka nogavičarjev pri Mammoth Hosiery Co. je zahtevala prvo žrtve, ko so stavkokezi napadli skupino stavkarjev s puškami in revolverji. Mlada stavkarica Alberta Bachman je obležala mrtva, trije drugi stavkarji pa so bili teko ranjeni od krogel, ki so bile izstreljene iz revolverjev.

Ceprav se je napad izvršil zvečer, ni hotel šerif podvzeti akcije za aretacijo morilcev do drugega dne. Morebiti je ne bi niti podvzel, da se ni hitro organiziral komitej državljanskih, ki ga je v to prišlo. Imena stavkokezov, ki so odgovorni za napad in umor, so John Dago, Clark Miller in Robert Arnold. Vsi trije so bili odvedeni v zapor, kjer bodo čakali obravnave.

Dvesto nogavičarjev pri omenjeni družbi je še vedno na stavki. Njihove zahteve vključujejo priznanje unije, nobene diskriminacije napram voditeljem stavke in odpoklic meznih redukcije, ki je dala povod za stavko.

Angleško-italijanska pogajanja

Rim, 28. febr. — Angleški zunanji minister Henderson je danes s svojim štabom zapustil Rim in se odpeljal v Pariz. Kolikor je znano, ima zdaj Francija zadnjo besedo glede sporazuma, na podlagi katerega se Italija in Francija pridružitva paktu za redukcijo bojnih mornaric. Mussolini je pod pritiskom Anglije precej popustil od svojih prejšnjih zahtev, dal pa je neke pogoje, ki jih mora Francija sprejeti predno Italija podpisne pogodbo. Henderson bo zdaj nadaljeval pogajanja v Parizu.

Kanadski dijaki — ateisti

Toronto, Ont. — Tujakanski dijaški list "Varsity" je silno razburil verske kroge v Torontu, ki je poročal, da so dijaki na torontski univerzi večinoma ateisti. Religiozni voditelji zdaj zahtevajo, da minister prosvete uvede preiskavo in disciplinira brezbožne dijake.

ANTIFASISTICNO ZBOROVANJE V WASHINGTONU

Govorniki so označili Hooverja, državnega tajnika Stimsona in newyorškega kupana za Mussolinijeve zaveznike.

Washington, D. C. — (FP) — Na banketu, ki so ga priredili prijatelji svobodne Italije v počast dr. Charles Fami, ki je vodil italijansko delegacijo v Washington, ja protestira proti fašistični propagandi v Ameriki. Italijanskemu poslaniku, so navzoči živahno aplavdirali, ko je Fama s zgodnjimi besedami kritiziral predsednika Hooverja in državnega tajnika Stimsona, ker sta upognila vrsto in proslila Mussolinijevo vlogo oprobenja glede Butlerjevega incidenta. Predstavnik protifašističnega gibanja je dejal, da sta Hoover in Stimson očitno naklonjena italijanskemu diktatorju in da je bila Stimsonova odklonitev sprejetja delegacije v soglasju s postopanjem državnega departmanta, ki ni hotel protestirati, ko je bila vlada Združenih držav insultrana v italijanskem parlamentu, ki ga tvorijo Mussolinijevi pristalci.

Kako Mussolini kontrolira osem italijanskih dnevnikov, ki izhajajo v Združenih državah in kateri prinašajo slavošpeve o diktatorju, je dr. Fama obširno pojasnil. Italijanski trgovci in firme, ki oglašajo v tem časopisu, so bili posvarjeni po Mussolinijevih agentih, da bodo kasneje, ako bodo oglašali v časopisu, ki nasprotuje fašizmu in diktatorju. Kasen je vključeval prepoved izjava in uvoza blaga, s katerim trgujejo ameriško-italijanske firme, bojkot in celo aretacije sorodnikov, ki se nahajajo v Italiji. Ta nasilni poskus fašiziranja ameriških Italijanov je bil glavni razlog za ustanovitev dnevnika "Il Nuovo Mondo". Ta dnevnik se vzdržuje s velikimi žrtvami in predstavlja odlični izjavljajo glas na tem kontinentu proti drznemu Mussolinijevemu poskusu, da razširi potem svojih agentov in banditov svojo strahovladno tudi v tej republiki.

"Tamanitski dvorec uživa posebno zaupanje pri Mussoliniju", je dejal govornik. "Diktator je odlikoval kupana Walkerja in mnogo drugih politikov in jih je tako napravil za propagatorje fašizma. Neki newyorški kontraktor je bil povisan v grofo, kar je v nasprotju s ameriškim zakonom. Obžalujem, da ima Amerika državnega tajnika, ki se klanja pred Mussolinijem. Zakaj se opravičuje pred krvnikom? Dejstvo je, da je Mussolini morilec in blaznež. Govoril je v radio Američanom, da je njegova največja želja mir, toda dovolil ni, da bi njegove besede silili podaniki v Italiji. Njim je dejal, da se morajo pripravljati za vojno."

Zborovanju je predsedoval Charles E. Ervin, bivši urednik "New York Calla", ki se je v svojem govoru izrekel za odpravo vseh diktatur. William English Walling pa je napovedal, da se bo ameriško javno mnenje odločno obrnilo proti fašistični strahovladni v teku enega leta, ako bo Mussolini še na krmilu, kar bo dovedlo do njegovega padca. Že sedaj, je dejal, so ameriški bankirji odklonili posojila bankrotiranemu fašističnemu režimu v Italiji.

Za odpravo militarizma

Seattle, Wash. — Liberalni klub, organizacija dijakov na državni univerzi, je dobil podporo tudi med člani profesor-skega štaba, ki so se izrekli, da bodo sodelovali v kampanji, ki jo je klub uvedel za odpravo prisilnega vojaškega vežbanja med dijaki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LITVINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Canada \$5.00 per year, foreign countries \$6.00 per year.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Canada \$5.00 per year, foreign countries \$6.00 per year.

One column per day—\$1.00 per week.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Editor in chief, Mr. J. J. K. K.

PROSVETA

2537-55 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

123

Datum v objavo, na primer (Jan. 31, 1931), poleg vsakega imena na avtorju pomeni, da vam je s tem dopisom potrdilo ne rednino. Posvetilo je prebrano, da se vam list ne uvrsti.

Nov proces v Moskvi

Iz Moskve je prišla vest, da se bliža tamkaj — ako ni že v teku — nov zarotniški proces. Obtožbeni je štirinajst ekonomov (gospodarskih strokovnjakov), da so sabotirali petletni program in pri tem so jim pomagali v inozemstvu — ne caristi, kapitalisti in militaristi, temveč nemški socialisti, ruski socialisti in socialistična internacionala sploh.

Podrobnosti še niso znane. Najbrž ne bodo znane do obravnave in se takrat bo treba magikov, ki bodo mogli poimnovati in razvoljati misteriozne formule moskovskih prosekutorjev.

Dokler niso znane podrobnosti, in sicer podrobnosti, ki so jasne navadnemu smrtniku, ni umestno večje komentiranje.

Lahko pa se reče nekaj. Ako je res, da so sovjetski voditelji privlekli v zaroto socialiste in socialistično internacionalo sploh, tedaj bo morda revidiral svoje mnenje o zadnjem moskovskem procesu, ki je bilo šest profesorjev obojenih na smrt in potem pomolčenih od smrtne kazni, ko so obtoženci razglašali po radiu svojo krivdo in spremenili sodišče v navaden teater.

Sovjeti bi lahko izvajali svoj petletni program industrializacije brez take nesmiselne in grobe reklame.

Beda je hudodelstvo

Ko je pred nekaj dnevi delegacija iz New Yorka v prid starostnemu zavarovanju posetila Washington in urgirala kongres, naj sprejme zakon za sodelovanje federalne vlade pri financiranju pokojninskih skladov v državah, je vodja delegacije, Abraham Epstein, rekel pred zborniškim odsekom:

"Zavodi za stare ljudi so naš veliki škandal. Z bednimi stari in stankami, ki nimajo nikjer nikogar in nobenih sredstev za eksistenco, postopajo v zavodih kakor s kriminalci. Obličite ubožnico in pridete v ječo. Civilizacija je prišla tako daleč, da pritiska pečat sramote in največjega ponižanja na čelo ostarele in onemoglega reveža, čigar edini zločin je ta, ker ni mlad umrl."

Ta obsodba je še premila. Ne samo stari in zavodi za uboge, pač pa vsak siromak, ki nima prilike in dovolj močne banditake nature, da bi si nagrabil premoženja, je ponižan na stopnjo slabih in manjvrednih ljudi. Na vsakega reveža, ki si ne more pomagati, pa naj bo mlad ali star, gledajo kot na zločinca.

In to presojanje vrednosti ljudi s premoženjskega vidika ni samo danes. Kakor daleč nazaj seže zapisana zgodovina, so pri takozvanih civiliziranih narodih smatrali materialno bedo za sramoto. Nekoč so istovetili bedo z delom. Revez je bil ponižan na delo, bodjal kot suženj, tlačan ali dolžnik.

To vrednotenje človeka je posledica sistema privatne posesti. Čim je človek postal privatni lastnik zemlje, črede, hiš in blaga in je začel druge ljudi najemati za delo, je s tem potegnil črto med dvema razredoma človeške družbe: posestniki in nimanih, premožniki in siromaki.

Industrijska doba, v katero prehaja človeštvo danes, odpravi to delitev — in obenem bodo ljudi — s tem, da odpravi privatno posest produkcijskih sredstev.

Na nekem čikaškem zborovanju so argumentirali o dokazih za eksistenco božjega bitja. Najbolji dokaz, ki so ga mogli dati pripadniki krščanske religije, je bil "red v naravi in kjer je red, tam mora biti reditelj." Vse drugo — pripovedke o razodetju in čudežih — je padlo v vodo.

Dokaz o redu bi bil dober, če bi prišel drugi dokaz za — red. Red je relativen pojem. Red ali nered vidijo samo ljudje. V enem slučaju je red največji nered, v drugem se zdi nered v redu. Znanstveniki, ki se pečajo z naravnimi pojavi in vsemirjem, so slabe priče za reditelja.

Končno velja dokaz o redu za bogove vseh religij. Na podlagi tega dokaza eksistira tudi Alah, Živa, Višnu, Jupiter, Perun, Voltan, Vičipueli etc. Take your choice, brother George!

Glasi iz naselbin

Klerikalna "fronta"

Farrell-Sharon, Pa. — Dovolj imam časa za čitati in pisati.

Mislil sem, da vlada res tako beda med nami Slovenci, pa sem se motil. Prišel mi je v roke Amerikanski Slovenec, v katerem sem zapazil veliko vreden "denarja" in napis: "V tej vreči se nahaja vsota \$25,000, ki je namenjena tistemu, ki bo dobil največ novih naročnikov na dnevnik Amerikanski Slovenec". V ta namen vodijo že par mesecev jako kričavo kampanjo za nove naročnike, kajti brez naročnikov dnevnika ni moglo. Poddali so na pomoč vse, kar leze in gre v njih taboru ter nabijali dan na dan na listi boben. Privlekli so na fronto svoje največje kanone ter vztrajno obstreljevali sovražni tabor, da rešijo verno slovensko ljudstvo pred pogubnim vplivom brezverskega časopisa.

V tem klerikalnem listu čitam tudi tole: "Bojna fronta se razširja, vojaka je v teku. Mrs. Angela Preglet z Gilberta, Minn., nam je poslala zopet težko bombo, katere pok bo težko odjeknil na vseh delih naše fronte. Naj poroče mr. Anton Grdina iz bele Ljubljane tamkaj v Ohlu kar hoče, v ospredju je Minnesota razven če bi jih v tej nekrvavi vojski kdo porazil, kakor na primer mr. Jozef Geršich iz Joliet ali mr. Joe Fajfar iz Chicaga. Ta dva gospoda tudi ravno dobro streljata. Kdo bo prvi prihodnjič, odkod pride prihodnja bomba ali granata?"

Če vam še ni znano, je brezverski časopis po klerikalni ideologiji vaša list, ki ni z dušo in telesom prodan farozu in ki od časa do časa pove ljudstvu, kako drugi ljudje po svetu mislijo o različnih problemih in ne samo kaj pravita gospod fajmošter ali gospod kaplan.

Kaj je vzrok torej, da klerikalci nimajo uspeha? Ako hočemo dognati resnico, je najbolje, da se ravnamo po zdravniški metodi in napravimo najprej diagnozo na klerikalnem bolniku. Potipajmo najprej njegovo žilo. Srce mu hije počasni in kri se jako leno pretaka po žilah. Kaj pa glava? Njegova lobanja je strahovito debela in trda, ima torej trdo glavo in možgani. O groza in strah, možganov pa sploh nima!

Tak je torej slovenski klerikalizem v Ameriki. Toda šalo na stran. Ako klerikalci nimajo uspeha, je vzrok temu jako preprost. Tisti del našega naroda v Ameriki, ki se še vedno nahaja pod vplivom klerikalizma, je duševno najbolj raven in zadržan. To mora priznati vsak pošten in nepristranski opazovalec. Ti ljudje sploh ne čutijo potrebe misliti in sploh misliti nečejo. Če pa človek čita, morajo njegovi možgani funkcionirati. Hrana, kakršno nudi klerikalno časopisje, je sicer jako primitivna in ne zahteva posebnih možganskih naporov, toda za ljudi te vrste je celo taka hrana preveč težka. Večina teh ljudi živi tjavden, kot živčeta na paši in jim niti na misel ne pride, da bi se zanimali za kako stvar, ki ni absolutno potrebna za njih fizični obstanek. Čim spoznajo, da njih taktika več ne nese, takoj vržejo puške v koruzo. — Jack Yert.

Banovca in Sublja še žele slišati

Forest City, Pa. — V nedeljo 15. februarja sta naša naselbina počastila Anton Subelj in Svetozar Banovca s skupnim koncertom. Pred časom smo se nekaj zavzemali, da bi dobili g. Sublja ali pa g. Banovca, pa so pri nas tako slabe delavske razmere, da se nismo upali. Ker sta pa imela 8. febr. v New Yorku koncert in ker je naša naselbina v bližini, smo ju pa še mi povabili. In ni nam žal!

Koncert je kar najbolje uspel — v zadovoljstvo vseh navzočih. Oba pevca sta dobro posamezno, ampak skupno še dokazeta, kaj sta zmogata. Arje iz oper "Bravečevski", "Bohema" in "Prodan nevesta" sta izvajala izvrstno. Najbolji uspeh pa sta dosegla pri narodnih pesmih. Slišatelj so s aplavzom pokazali, da so jim narodni pesmi po grdu, posebno one bolj žaljive.

Udeležba bi bila lahko boljja, pa smo imeli malo časa za reklamo, in tudi takojšnji kulturni društvi ne gresta roka v roki. Pa prihodnjič malo bolj skupno! Od vseh naših rojakov, ki so bili na koncertu ali pa ki niso mogli priti, slišam, da bi radi videli če bi Subelj in Banovec še enkrat na pomlad prišla v našo naselbino, ako bosta kje na vseh. Poskrbeli bomo, da bo dvorana nabito polna, samo da vemo vnaprej, da se pripravimo.

Kar se dela tiče, je pri nas slabo kot drugod. Hudson Coal Co. je letos obratovala samo še 9 dni. Pittston Coal Co. pa obratuje sedaj po 3 in 4 dni na teden, pa mislimo, da je že dobro, samo če bo tako še vnaprej.

August Gostilina.

Trust poražen v zbornici

Milwaukee, Wis. — V wisconsinski državni zbornici se rušijo stare naredbine in se grade nove. Dne 24. febr. je bil v višji zbornici poražen elektrikiški trust, ki je senat sprejel takozvani Power Bill z 18 proti 14 glasovom. Za predloga in proti trustu so glasovali sledeči senatorji: Ayas, Anderson, Carroll, Cashman, Clifford, Duncan, Foss, Gattelman, Hunt, Keppel, Loomis, Miller, Nelson, Olson, Polakowski, Roberts, Bush, Severson in Zantow. Proti predlogu pa senatorji: Noes, Barker, Blanchard, Boldt, Daggett, Edwards, Feltenz, Goodland, Hall, Michigan, Morris, Mueller, Boethe, Shearer in White. Odsoten je bil E. J. Smith iz Eau Claire.

Ta predloga, ki daje pravico mestom in okrajem producirati in razpečevati elektriko posamezno ali skupno v takozvanih power distriktih, še ne postane zakon, ker jo bo moral pred odločitvijo še ena zbornica leta 1933 in končno pride pred ljudstvo na splošno glasovanje. In šele ako bo sprejeta na referendumu bo postala zakon. Državna ustava, ki jo so sprejeli kapitalistični zastopniki v interesu kapitalizma, je torej dovolj zaplankana, da dobra postava ne more priti hitro do veljave.

Te vrstice so napisane zato, da se bo slovenska javnost seznanila o delu sedanje wisconsinke zbornice, ki ne pleše tako, kakor velike korporacije godejo. Ravno tako tudi, da se delavci priča, kako velikega pomena je močna socialistična organizacija, ki v Wisconsinu sicer še nima večine, ampak sodeluje s progresivci, ki tvorijo večino.

Tudi apeliram na slovenske delavce in njihove žene v Milwaukee in sploh povsod, da se pridruže socialistični stranki, ker le potem te stranke bo mogoče sgradi tako zgradbo, v kateri bo udobno življenje za vse narode celega sveta. Čim bolj bomo jačali to stranko, tem prej dosežemo svoje pravice in popolnejše življenje. — Joseph Ule.

Priredba delavske mladine v Johnstownu

Park Hill, Pa. — Mladinski odsek kluba št. 5 JSZ priredi v soboto večer dne 14. marca igro "What Price Coal" v Slov. izobr. domu na Franklinu. Ta Upton Sinclairjeva enodejanka (v angleščini) je resničen posnetek rudarskega življenja ter njih hazzardne borbe za bolni obstanek. Vsoka je cena premoga, katero plačuje dnevno premogar pod zemljo. S svojim pridnim delom je ustvaril ogromno bogastvo družbi in posameznikom, pripomogel k napredku civilizacije na eni strani, na drugi do raskotnega življenja parazitom, ki vladajo svet, a sami pa živijo v pomanjkanju in akoraj brezpraven. Kadarkoli je protestiral proti krivicam in zahteval svojih človeških pravic, so ga vdušili v krvi in masakra. Doprinosa žrtve pod zemljo, pri svojem delu, in doprinese žrtve v boju za svoje pravice.

Skozi vsot to borbo do danes se ni njegovo življenje nič boljšalo, razen za krajšo dobo, ko je bil organizatorično na vrhuncu. Z izgrubo organizacije je izgubil tudi vse pridobitve in je danes na slabšem kot kdaj v zgodovini premogarske industrije. Živi v premožnih slučajih v napol potrdit in gnilih barakah rudarskih kemp takorekoč odrezan od civilizacije. Že nešteta rudarjeva telesa je legla izsušena in izmeta od borbe za obstanek v prerani grobi in zapustila otroke, ki še od rojstva sem nosijo v sebi kani jetike.

To je v pretečni večini plačilo, ki ga daje današnja družba rudarjem. Kako vinoka je cena, ki jo mora rudar premožnikar do

pristati v svojem poklicu, je izrazito pokazano v "What Price Coal". Ni dolga iz silke. Kratka je, a je živ portret tistih črnih ljudi izpod zemlje.

Poleg te drame bo uprizorjena kratka komična skica "Veden" v slovenskimi. Spada v rubriko "coprni" in bo občinstvu gotovo ugaljala. Na programu bo tudi govor in nekaj glasbenih točk. Program bo torej bogat in vreden, da ga vidi vsakdo. Mladi člani so izrazili željo, da je namen s prebitkom nabaviti knjižnico, kar je res dobra ideja in vredna, da mlade podpremo, da se uresniči.

To bo prva večja priredba mladinskega odseka. Dobrega pol leta je, odkar je bil ustanovljen ta odsek in je vedno več dokazov, da naša delavska mladina zna misliti, resno misliti in da je navdušena za konstruktivno delo socialistizma. Da pa bo mogoča hitreje napredovati in graditi trdnjavo podlago boljše bodočnosti, je pa dolžnost ne le delavskih starih, ampak delavstva v splošnem, da ji z združenimi močmi pomaga. Da, pomagati ji moramo namesto, da jo motrimo pesimistično, kadar sem pa tja oblikuje stvari po svoje. Ne smemo pozabiti, da je marsikdo ustrelil v mladih letih marsikatero "kobilico", a se vije temu svet ni podrl, ampak je celo napredoval.

Na naše delavstvo v Johnstownu apeliramo, da podpira prizadevanja naše delavske mladine in naj si šteje to v dolžnost. So drugi delavci! Naša brezbržnost do delavske mladine tepe nas vse in nikogar drugega, ker v svoji nevednosti pustimo, da jo učijo naši nasprotniki sibi v pokorne sužnje. Pomagajmo po svojih močeh vcepti mladini delavskega duha, duha človeka in ne duha ponižnega hlapčevstva. Prijatelji naše mladine; napolnimo na dan njihove priredbe dvorano in s tem pokažimo, da smo z njo in da se zavedamo važnosti njihove misli. — Adolf Krausa.

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — Postava, ki dočela, da smejo občine in mesta v državi Wisconsin posedovati, obratovati in financirati lastne javne naprave, to je električne, plinske, prometne itd., je bila v obeh zbornicah sprejeta. Toda ustava naša država dočela, da mora biti ta postava sprejeta še v prihodnji, novi legislaturi, nakar se šele predloži ljudstvu na splošno glasovanje. To je trik anarhistične in kapitalizma naklonjene ustave. Socialisti imajo združilo zoper to; zahtevajo namreč, da se dotični člen ustave še sedaj spremeni, toda kapitalistično časopisje o tem protestira. Sedaj je na nas socialistih, da ljudstvo o tem podučimo in ga pripravimo za prihodnje volitve. Ali razumete sedaj, kakaj je delavske časopisje potrebno? Kateri časopis pa vas o takih stvarih podučijo? Think it over, Mike!

Če hočete, da bodo tudi vaši otroci plačevali Power trustu milijarde, da bodo plačevali še višje davke, tedaj glasujte za demokrate, republikance ali pa neustrankarje, poleg tega pa čitajte časopise, kateri vam pridigajo, da ste Slovenci in vam mahajo z narodnimi zastavami pred nosom.

Ruski petletni načrt se bo izjalovil, oziroma se je že. Ruske industrije preplavljajo svetovni trg s svojimi izdelki in državne kmetije s žitom. Tako pišejo kapitalistični časopisi. Svetovni trg torej preplavljajo propadle ruske industrije in kmetije. Čudna logika naših patrijotov.

V Rusiji vlada "prisiljeno" delo in naši patrioti se zgražajo. V Ameriki vlada priljubljena brezposelnost, to pa je vse v redu. Tudi ženske morajo v Rusiji delati, medtem ko morajo v Ameriki bežati za delo in ga ne dobijo. To je tudi logika.

V Ameriki je nadprodukcija, toda plače se znižujejo na vseh straneh, da bodo delavci in farmarji še manj kupovali. Farmarjem svetoje vlada, naj ne sejejo toliko žita, ker ne bo trga, toda kaj naj sejejo, jim ne pove; tu kaj je konec kapitalistične droščosti.

Da bom glede podržavljenja javnih naprav bolj jasen, naj poročam sledeče: Telefonska družba v našem mestu je lajsko le-

to izplačala delničarjem, ki živijo doma v Parizu, včasih pa na drugi strani sveta v Floridi ali Californiji, \$3,125,000 v dividendah. Električna družba (The M. E. R. & L. Co.) je izplačala tej družbi, ki se mesta Milwaukee najbrž ni nikoli videla, \$5,545,000. Plinška družba (The M. G. & L. Co.) \$1,509,000. Mestne vodovodne naprave, ki so v rokah ljudstva, pa so znižale stroške potom boljše sistema za \$1,470,000 in prinisale mestu še čistejša dobička v aneksu \$300,000. Iz tega se razvidi, kaj pomeni privatno lastništvo.

Te razmere hočejo socialisti odpraviti potom podržavljenja vseh takih javnih naprav, progresivci pa jih hočejo potom postav — regulirati, kar bi se reklo po naše, da hočejo reči velikim roparjem: "Bodite pridni dečki in ne ropajte tako na debelo, ker za male rope se ljudstvo končno ne briga". To si naj delavci zapomnijo, da bodo poslali različno med progresivni in socialistično stranko. Razlika je ta, da hočejo socialisti gniti rano na telesu družbe odpraviti, progresivci pa samo gnijočo z lepo barvo zakriti.

Nekateri ljudje, posebno taki, ki so v javnem življenju, bi potrebovali nekaj preparat za pridobitev splošne priljubljenosti. Največje uspehe bi dosegli, ako bi zmešali skupaj nekaj socialistične s precejšnjo količino narodnjaštva; narodnjaško kulturo in nekaj katoličanstva. Tako sredstvo bi učinkovalo za vse bolezni in dvigalo splošno krepkost, ki je potrebna za splošno priljubljenost.

Zadnje čase smo pri nas postalni krepostni. Posebno ljubezen posvečamo tistim, ki imajo še kaj značaja. Ako pove kdo resnico in odkrito izrazi svoje mnenje, dobi prav gotovo priznanje, pa čeprav stopi pri tem komu na njegovo patriotično ali napredno kurje oko. — Ahavet.

Srebrna poroka

Chisholm, Minn. — Zima ima v Minnesoti svoj dom, ali letos, ako nas ne prevrli, je že vzela slovo, kajti vrabci že nanašajo gnezda in ponekod se celo trava zeleni, ker sneg, ki ga je bilo jako malo, je že skopnel.

O delu skoraj ni vredno pisati, ker v tem oziru je tukaj kot povsod. Mnogi so brez dela in kdor pa ima delo, dela pa od 4 do 5 dni v tednu. Zasluslek je komaj močnim za tobač, čenkam pa za sol.

Predpustne zabave so minule. Imeli smo vsakojake prireditve in srebrne poroke. Posebno slovesno sta obhajala 25-letnico zakona Frank in Mary Centa v družbi sinov in hčera, bratov in sester, snancev in prijateljev. Slavnost se je vršila v mali dvorani dne 7. febr. Lepo je bilo videti, ko sta dva mali dekletci podarili šopek cvetlic in nagovorili naša mladjenca. Čestitkam hčerki mrs. Marjete Mihelk, ki zna tako lepo slovenski. Preveč bi vzele prostora v naši priljubljeni Prosveti, ako bi hotela vse natančno opisati. Zatorej ključem v imenu mladencev: vzem tistim, ki ste na kakšenkoli način pripomogli do take lepote večera, hvala vam tisočkrat. Mr. in Mrs. Frank Centa pa ključem: živez in doživljajte zlati jubilej! — Mary Noman.

Kogar se tiče

Broughton, Pa. — Pri nas ni nič novega, pač so le stare, o katerih radi nekateri klepetajo in opravljajo pošteno ljudje. Neke ženska pošilja par moških v Slovenski dom, kjer kvasioji reči, ki so neresnične. Ako bom še kaj takega slišal, bom imena dotičnih oseb priobčil v tem listu.

Prizadeti.

Proti embargu na sovjetske izdelke

Washington, D. C. — Kongresnik Ragon iz Arkansasa je v teku zašiljanja o sovjetski trgovini v Združenih državah nasprotoval embargu na ruske produkte. Dejal je, da bi bila prepoved uvoza sovjetskega blaga velik udarec za ameriške delavce, ker je znano, da je več kot 75,000 delavcev odvisnih od zasluzka, ki ga nudijo sovjetska naročila v Ameriki. Na bližnje grupe, ki nasprotujejo sovjetski trgovini, je apeliral, naj umaknejo zahteve glede embarga.

Izpodnebne zveze bodočnosti

(Nadaljevanje in konec.)

Popolnoma umevno je, da takana bodočnost ne čaka zrakoplova. S svojo gorastano gneto bo jedva zdelaval 150 km na uro in po let v znatne visokosti mu bo vsakekora zabranjen še zavojo njegovega principa. Odrinili bi morali skoraj nenapilnjen, drugače bi bil zastran znanega znanjega pritiska ovoj po čili. Pa še to za polarne poletje: ako ima vodilni zrakoplov to dragoceno svojstvo, da ga je mogoče ustaviti v zraku nad kako točko, nudi se to silno neugodnost, da je zelo občutljiv za spremembo temperature, ki vpliva na njegovo držalnost. Kadar je prisljen pluti nizko, utegne zabresti v megleni morja ali snežne oblake. Zračna vloga se zgosti na omotu v oblaki in v kratkem času čezmerno obremenjeni balon. In ker vijaki razganjajo led, drobi lahkotno dro omot in povzročijo dokajšnjo izgubo plina. Na ta način sta bili ladji zrakoplovni Nemo in Italia na smrt prizadeti.

Podoba je, da je avion dosti pripravljen za polarne dežele. Led, ki se mu nabere na krovu, ga ne bo preoblašil. Poleg tega se bo mogel takim usedlinam ogniti s primerno močjo ali pa z ogrevanjem jadril. Letaje jako visoko, bo naposled gotov, da se umakne ter vzhujem neprimlik in naleti vselej mirno v morje. V znatnih višinah je sicer mraz, a počasi v določeni razdalji za vsako točko sveta eni Avioni bližnje bodočnosti bodo letali v razrednem zraku in jim ne bo nič težko pluti na Saharo ali nad polom.

Za najbližjo prihodnost se ponujajo te zračne zveze: Pariz-Tokio, Berlin-San Francisco, Chicago-Bombay in New York-Peking. Prva predstavlja 16 tisoč kilometrov, ako dokozi Indijo; preko Švedske, Nove Zemlje, Mandžurije pa znaša 9800 km; znatno presegajoč in dosega 72. vzporednik. Druga pa ga vrže preko Lisbone, prek Azorov in New Yorka 12,500 km; ako greš čez Island, Greenland, Baffinovo morje in Kanado, se skrli 9200 km, a 72. vzporedni krog zopet prekončši. Tretja črta veznika predočuje 21,000 km čez San Francisco in Havajske otoke, skrajna pa se na 12,900 km, ako pluješ nad Hudsonim zalivom, Greenlandom, južnim Spitzbergom, severno Finsko in Uralom. Za poslednjo spoj pa je treba šteti 16,900 km. Vendar kreneš proti 85. vzporedniku preko Labradorja, Parryjevih otokov, severne Beringove otokar se obrneš okoli Sibiriji in Mandžuriji v Kitajsko, zahteva vožnja le 10,900 km.

Na osnovi prej omenjenih brzin bo trajala vožnja iz Pariza v Tokio 20 ur, iz Berlina San Francisco blizu istotoliko, iz Chicaga Bombay 28, iz New Yorka v Peking pa 28. Vse torej kaže, da bodo jutrišnje zračne proge krojile ne daleč od severnega tečaj. Ustvariti bo treba zračna oporišča, kajti ta poletni se bodo vršili v odsekih po 3000 km. Osmovanje teh izpodnebnih oporišč ni nemogoča stvar, nekateri teh zračnih pristanov ob času bodo lahko služili več kot eni prosti.

Meteorološka raziskovanja sedanjin polnih ekspedicij bodo takrat zadobila ves pomen. Vester nastaja zaradi otekanja snega in pokrajine s visokim tlakom proti drug pokrajini nizkega pritiska, zato bo študij arktičnega področja gotovo poučen za napoved vremena. Kadar se bodo v arktičnem okolju pojavile depresije, se bo treba pripraviti na slabo vreme.

Pogoji za električno in radioelektrično prenašanje se bodo morali kar najtočneje preizkusiti. Že l. 1925 je veliki ameriški strokovnjak John Reinartz, prezimujoč na Greenlandu, dognal vpliv polarne svetlobe na širjenje kratkih valov, interferenec (krizanje), katodno povzročje, magnetične nevihte in motnjave. V njih izjavijo severozapadni ledeni vetrovi. V pojava kakor tudi atmosfera elektrika se bo morali do kraja proučiti. Nadalje bo treba okrog arktične kotanje zgraditi oddajne in sprejemne postaje, ki bodo trgovskim letalom naznanjale pot, saj tod astronomski ploviha v vselej močna in magnetna je nemirna, zato se bodo zatekali k radiogonometriji. Dosednja polarna odpreme so, bi dejal, že znatno uglašile pot za velike izpodnebne zveze, ki se bodo s tim zvukom zele tako preproste in priročne, kakor nam železnice. Tako je z napredkom, ki ubija razdalje. (Ziv in svet.)

Gregor Geg-Stukelj:

Vagabundove beležke

Navadni ljudje pridejo na svet po desetih mesecih. Pri nekaterih redkejših eksperimentih človeškega rodu je treba za to več časa. Včasih akoro 2000 let — kakor pri Marxu.

V nebasa pridejo brezbožneži.

Jablana, ki raste na strehi, — greši!

Svet osvoboditi se pravi: najti svoje mesto na svetu.

Človek se žrtuje — navzgor.

Meščani so zračni mehurčki na površju ljenja.

Teoretiški so ljudje, ki povzročajo potrebno delo drugim.

Revolucionarji so izvrševalci filozofije.

Idealisti so ljudje, ki bi radi imeli drugi imajo.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosveta v Jugoslaviji.)
DROBNE VESTI

Ljubljana, 10. febr. 1931.

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

Obisk učenjaka in preroka iz Amerike.—V Beograd je prišel neki Amerikan, Henry Tindal iz San Franciska, ki velja za originalnega zdravnika. In novinarju nalaga zdravniško vlogo. (Kako eno-črtno je vse na svetu, ali ne?) Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne? Tindal je vse na svetu, ali ne?

leti ter M. Cavalieri, ki je dobil eno leto.

(To razsodbo objavljajo ljubljanski dnevniki. O generalu Cristiniju, predsedniku izrednega rimskega sodišča, pravi "Slovenec": "O predsedniku Cristiniju, ki je obsodil na smrt štiri tržaške Slovence, se širijo rumne vesti." Potem je nekaj vrst zaplenjenih, tako da ne zveemo, kakšne vesti. Slovenec v naši domovini se ne sme povedati, kaj govore o tistem, ki je štiri Slovence dal ustreliti v hrbet).

Na tržaško prefekturo so oblasti poklicale več Postojnčanov, med drugimi dr. Vajnala, oba Burgerjeva, gostilničarja, Se- ver, gostilničar v Tihi dolini in veleposelnika Purca. Razen Vajnala, ki ga ni več tamkaj, so se vsi odzvali in so se odpeljali v Trst na prefekturo. Tu so jim sporočili, da so zvedeli, da de- lajo proti državi in da naj se pa- zijo. Potem so jih fotografirali za policijski arhiv.

O življenju jetnikov

Lenka von Körber in njeno delo za kaznjence

Že zadnjič smo objavili pre- vod njenega opisa "58 let v kaz- nilnici", danes pridružujemo dru- go krajsjo izpoved iz knjige "Ljudje v kaznilnici", ki jo je spisala Lenka von Körber. Do- bro bo, če radi boljše razume- vanja napišemo o tej pisateljici nekaj besed.

Lenka von Körber, prav za- prav ni pisateljica romanov ali pesmi, ona je predvsem novinar- in borec. Za koga? Za pravice jetnikov! Daš plenkinja (von Körber), jo je potegnilo srce in zanimanje, da je šla med jetni- ke. Kot prostovoljna zaposlen- ka zdaj v tej zdi v oni kazni- lnici v Nemčiji. V vseh velikih kaznilnicah Nemčije je študira- la življenje jetnikov, zunanje in notranje. Vršila jim je preda- vanja, se pogovarjala z njimi

na samem v pisarni, si pridobi- la zaupanje, jim pomagala in svetovala, drževala stike med njimi in njihovimi svojci zunaj- jetniških zidov. Tako so se ji vsi jetniki z radostjo zaupali, potočili svoje težave in svoja dejanja ter jo prosili pomoči ali nasvetov. In ta svoja opazova- nja opisuje v svojih kratkih, jasnih člankih, ki jih objavlja v raznih nemških časopisih. Tako je storila nekaj, kar so drugi pozabili: stalno opozarja zuna- nji svet na prisotnost in potrebo mesta ali na deželi jetniki, ki se jim pravi po domače — ljudje. In da je med temi ljudmi tudi mnogo dobrih ljudi, da pa je med ljudmi zunaj tako zelo ma- lo razumevanja zanje, kakor te- daj, ko so bili izvršili svoj zlo- čin.

In Lenka von Körber je šla tudi v druge države, šla si je v Rusijo ogledat tamošnje re- forme jetništva ter o tem pisala po revijah in časopisih, stavila

predloge in jih podpirala ter utemeljevala. Preteklo leto je izdala knjigo "Ljudje v kaznilnici". To je ena sama galerija kaznjencev in v vsakem opisu se pribori pisa- teljica do mesta, kjer se v kaz- njencu oglašai in govori človek. Za geslo je napisala na prvo stran knjige Dostojevskega iz- rek: "Mi vsi smo za vse vsega krivi!"

V predgovoru pa pravi: Sod- na razprava se godi javno, po- koro pa dela jetnik na samem za- zidovjem jetnišnice. Javnost do- tja ne more s pogledom... Se- vse premo vemo o zločinu in človeku, ki ga je bil storil, in za- kaj ga je storil. Sele če spozna- mo nje, ki morajo živeti v je- tnišnicah in kaznilnicah, vemo, da so na dnu prav za prav ljud- je kakor smo mi, z enakim mi- šljenjem in čustvovanjem. In- ta moja knjiga naj pomaga vsaj malo razsvetliti to poglavje na- svoj načp.

In to je Lenka von Körber

storila s svojo knjigo na spre- ten in najboljši način. Iz oseb- nih razgovorov, iz aktov in pred- vsem iz osebnega kontakta z nji- mi je spoznala in orisala celo vrsto kaznjencev. In ko nam- tako v teh opisih odkrije člove- ške slabosti in slabosti družbe- tako, da se beseda "krivda" raz- blini v spoznanju naše sokriv- de.

In s tem, da nam je pokazala, kakšni so kaznjenci, je pokazala tudi, kako naj bi vodila pot do okrevanja človeka.

O ljudeh, ki so kot zločinci za- rešetkani v kaznilnici, pravimo ljudje, da so "padli". Toda če preberemo te najbolj raznovrst- ne opise "zločincev", vidimo, da mnogi od njih niti stali niso. In- kdor ne stoji, ne more niti pasti. Kdor je že od nekdaj ležal na- tleh, obleži. Naloga družbe je in- nas, da skušamo vse ljudi postavi- ti na trdne noge.

To je klic, ki ga bereš nena- pisane med vrstami knjige Lenke von Körber! M. K.

ZELO ZNIŽANE

3. RAZRED CENE

TJA in NAZAJ

DO LJUBLJANE

IN NAZAJ

— SAMO —

\$179

\$167

Ekspresni Parnik

Kabinški Parnik

U. S. davek posebej

Gornje cene so veljavne za one, ki potujejo v Evropo med 2. marcem in 30. aprilom ter med 1. avgustom in 15. oktobrom. Povratni tiketi veljavni za dve leti.

Važno Naznanilo

NAJHITREJŠA PAROBRODNA
SLUŽBA NA SVETU
POTUJTE ZDAJ
V
JUGOSLAVIJO

Sledite vzgledu izvedenih potnikov ter izberite enega teh dveh najhitrejših parnikov, kar jih plove

BREMEN ali EUROPA

Manj kot pet dni na oceanu

PREKO CHERBOURGA, 6 DNI PREKO BREMENA

Ali potujete z znanim ekspresnim parnikom

COLUMBUS

Vse udobnosti moderne vožnje

NAGLICA, VARNOST, IZBORNA KUHINJA,
PRVOVRSTNI PROSTORI. — IZVEŽBANI
POTNIŠKI VODITELJ NA VSAKI VOŽNJI

POSEBNI VLAKI

Posebni vlaki zapuste Bremerhaven kmalu po prihodu vašega parnika. Za prtljago vam ni treba skrbeti in letati po postajah. Od New Yorka do Jugo- slavije v manj kot sedmih dneh

Tudi tedenska odplutja z dobroznanimi Lloydovimi kabin. parniki

NORTH GERMAN LLOYD

130 WEST RANDOLPH STREET, CHICAGO, ILL.

DOBITE
PROSTOR
pri svojem
agentu ter
vztrajajte
pri
BREMEN
ali
EUROPA

VESTI S PRIMORSKEGA

Obsojeni primorski komunisti.

Dne 4. febr. se je vršil v Rimu pred izrednim sodiščem proces proti slovenskim komunistom v Julijski Krajini. Obtožnica jih dolži, da so širili komunistične letake v ladjedelnici v Miljah, da so trosili letake na fašističnih shodih, da so imeli tajno organi- zacijo itd. V tržaškem predme- stju pa so komunisti 1. avgusta razobesili tri rdeče zastave.

Na 8 let so bili obsojeni: Mi- lan Henrik z Opčin pri Trstu, Peter Črne iz Trsta, Rudolf Vil- helm z Opčin. Na 5 let so bili ob- sojeni: N. Chimiaso in R. Davi, oba iz Trsta; Albert Danev z Op- čin, Martin Tence od Sv. Križa pri Trstu in A. Jacus iz Poreča. Tri leta je dobil Karel Stančič iz Sežane, dve leti Josip Mahor iz Milj.

Drugega dne pa se je vršila razprava proti drugi skupini, ki je bila obtožena istih deliktov. Bili so to: Silvester Zerbo, čev- ljar v Miljah, N. Pečarič in Fr. Steffe, čevljar v Kopru, ki so dobili po 3 leta. V. Babič iz Ko- pra, M. Karž iz Trsta in J. Ben- čina iz Trsta, ki so dobili po dve

Pravljica o idealistu

(Za Prosveto spisal Zvonimir Kosm.)

I.

Z jesenskimi vetrovi, ki otrsajo z drevja listje in ga podijo semintja po zraku, je prišel ponoči pred domači prag. V veži, v temi, sta se poljubila z materjo, in čutil je, kako se ji objemajo roke tresejo.

"Gotovo si lačen, Konrad?" ga je vprašala in iskala na ognjišču trako, da bi napravila luč. "Nekaj mleka je še ostalo od opoldne — kavo ti bom segrela; mislim, da je še toliko ognja v peči..."

"Ni treba, mati... Bolj kakor lačen, sem truden... spal bi rad, pošteno se odpočil... Teden dni sem že neprenehoma na potovanju..."

In omahnil je na vegasto klop v veži. "Samo tiho, Konrad, da se ne zbudi otrok tam v sobi! Veš, Blaž se je oženil pred tremi leti..."

"Pa Milka, Milica? Zdej mora biti še velika. Ali se je kdaj spomnila name?"

"Vedno te ima še rada, Konrad, kakor takrat, ko si ji nosil iz mesta knjige... Ali jo pokličem? Krompir smo kopali danes, trdna je in je šla že spat..."

"Ne, le naj spi — ni je treba buditi... Pa tudi vi, mati, vem, da ste zaspani... saj ni treba ničesar pripravljati. Samo da bi bil že enkrat v postelji..."

"Jedel in spal boš... bodi brez skrbi. Trudna pa nisem prav nič, Konrad..."

Prizgala je trako in posvetila ž njo po temni veži.

"Kako si se postaral, Konrad. 'Da bi bil došel podnevi, ne spoznala bi te bila... Kdaj si bil zadnjičkrat doma? Koliko let je že od tega..."

"Saj sam ne vem... Kakšnih pet let, mislim, da bo že..."

"Pa zakaj nisi nikoli nič pisal? Ne — meni si, dvakrat, trikrat... Ali ti je šlo dobro po svetu?"

S trudnimi očmi se je ozrl nanjo.

"Mati!"

V sobi je zajokal otrok.

"Zbudila sva jih..." se je prestrašila mati in hitela v kuhinjo. Kar semkaj pojdi, Konrad — kava bo kmalu gotova..."

Za jokačim otrokom je zakrivala v sobi postelja, nekdo je zarobantil.

"Kdo pa rogoviliš se zdaj ponoči po veži? Zlodeji! Ze spet menda kakšen capin... Spat, mati, spat — berača za zapodite!"

Trenotek pozneje so se vrata odprla in v vežo je stopil Blaž, gospodar. Zagledal je na klopi brata, prebledel in stopil korak nazaj.

"A ti rogoviliš tukaj — Konrad! Kakšen pa si, Bog se usmilil... kakor smrt. Pa bi bil prišel vsaj podnevi, a ne ponoči, in pustil ljudi, da spijo. Jutri nam bo treba zgodaj vstati in iti krompir kopat. Tako je naše življenje, dragi moj, mi delamo in se ne potepamo. Lahko noč!"

Odcopotal je nazaj v sobo in zaloputnil za seboj vrata.

"Ni vedno tak, ne smeš misliti tega," je pogledala iz kuhinje mati, in roka, v kateri je držala gorečo trako, ji je podrhtevala.

Konrad je vstal.

"Mati, dajte mi roko! Moral bi bil vedeti sam, da se bo zgodilo tako in nič drugače. Nikjer nisem doma, še najmanj pa —"

"Ne govori tako!" se je zgrozila mati in solze so jo polile. Nikamor ne pojdeš, nočeš, in če bi te Blaž podil iz hiše... Dolgo pa itak ne misliš ostati doma..."

Opotekel se je proti njej.

"Samo zaradi vas sem prišel, mati. Vas sem hotel še enkrat videti. In pa — domotožje, se me je polastilo. Nekoliko bi si rad oddahnil

v kraju, kjer sem preživel svojo mladost — potem pojdem pa zopet naprej..."

"Konrad!" je tedaj glasno zahtevala mati in brisala s predpasnikom solze. "Kako vendar govoriš!... Preko mene bodo morali iti, samo če bi ti hotel storiti kdo le kaj takega..."

Odprla so se gospodarski nasprotna vrata in v vežo je priskakljala mladenka z razpuščenimi lasmi in drhtečimi, rahlo nočno srajčko napenjačimi grudi.

"Konrad, Konrad — ti si!"

Bela roka ga je objela in sestra je gorko poljubila brata.

"Zakaj me niste zbudili takoj?" se je obrnila proti materi, stresla z glavo, da so ji zalili lasje oblo obrambe, in si šla z roko preko dremotnih oči. "Ali ste mu še dali kaj jesti? Na obrazu se mu pozna, da je lačen... Vi pa stojite tu in jokate..."

Hotela je v kuhinjo, a mati je bila prej pri ognjišču. V kavo, ki jo je izlivala iz lonca v skledico, so se mešale solze, kapljajoče ji iz oči.

"Na, zdaj pa le jej, Konrad!"

In prinesla mu je še kruha.

"Kako sem te vesel, Konrad!... Do zime boš moral ostati pri nas doma... nikamor te ne pustim..." je žvgolesla sestra. "Pripravoval boš, kako se ti je godilo po svetu, kaj vse si videl in doživljal... Citala sem zadnjič, ko sem bila v mestu in v kavarni, nekaj tvojega, in zdelo se mi je, da vidim morje in tebe pred seboj... Še kaj pišes?"

Pobotal jo je s prijaznim pogledom, izpil kavo in prijel za klobuk.

"Jutri, Milica, se bode pogovorila..."

Imate še v podstrešju tisto posteljo?"

"Vse je še tako, kakor je bilo," je povedala Milka; "samo postelji ti bom morala še prej..."

Stekla je pred njim, po strmih stopnicah navzgor in prišla sta v majhno podstrešno izbo. Skozi eno samo široko okno je bila preko stare črvice mesečina in risala na postelji svojo srebrno mrežo.

Konrad je odprl okno natečaj, razleknil lakti, da so se mu napelje prsti, in v dolgem pogledu objel temno, v loku doline pod hišo, pod holmom ovijajočo gozdove.

"O domovina!"

Gozdovi so čutili na sebi njegove ljubeče oči, ozirli so se nanj in mu odzdravili, dolina se je zganila in se mu nasmehnila v spanju. Legel je in zaspal in v sanjah je šlo skozi njegovo glavo kakor gre vihar preko zemlje: daljna, solčna, zemljako oblo ovijajoča morja po moraki planjav na sever, jug, vzhod in zahod hiteli ponočni brodovi, iz morja kipeči otoki — kameniti sivi izrezki sredi bledečega valovanja, kamena obmorska mesta, v solcu sijajoči stolpi, zevajoča pristanišča, s črnimi parniki obrobili pomoli, lahke na odhod pripravljene jadrnice z belimi, v vetru napenjačimi se jadri... neizmerne pokrajine, tuji, od solca odgarni ljudje, visoki hribi, dolgi predori, počasi sopihajoče lokomotive, žvižgajoči brzilgi, iz odprtih oken zakajenih vozov strmeče, čudeče se oči, visoki mostovi, ozke doline, tiha sela, holmi, potoki med holmi, gozdovi, široke ravni, reke, zelenkasta, med nizkim goščavjem plaseča se voda, nad vodo valeči se dim parnikov — tam velika mesta, tovrnice z visokimi dimniki, mračne ulice, mračni obrabi, roke žuljave, pogledi neprijazni... na vse strani — kakor žarki zvezde — drdajoči vlaki, nad njimi oblaki, v daljo razstegnjeni, tujina povsod, kamor seže pogled, tujina mračna in svetla, tujec tam, zdaj s mračnimi, zdaj s svetlimi očmi...

(Dolje prihodnja.)

Higijena pozimi

V. O higijeni zimskega sporta

Pozimi ko zrak v sobah valed manjšega zračenja, valed kurjave, izhlapevanja vlažne oblike itd. ni ravno najboljši — moramo poslati otroke večkrat ven na prosto, in tudi sami moramo iti ven, da vsaj nekoliko nadomestimo pomanjkanje dobrega zraka.

Zimski zrak ni sovraški človeku kot se vedel mli, temveč njegov prijatelj. V njem je dosti manj prahu in bolezenskih kalic kot v poletnem zraku. Vrh tega vpliva mraz svesti zrak jako dobro na presnavljanje, dihanje in delovanje srca. Tek nam postane bolj, delovanje živcev bolj energično. In vse te prednosti zimskega zraka se še bolj uveljavijo, če pride k zraku še gibanje; ono nam prinaša zdravo spanje in redno prebavo. Najbolje se da zimski zrak in gibanje v njem spojiti v zimskem sportu.

Zimski sport je za vse ljudi izborna ohranilno in osvežilno sredstvo. V mestih seveda je težko misliti na kaj drugega, kot na drsanje, a nam je naklonila narava tako pripravno okolico v neposredni bližini mest, da moramo poleg drsanja v polni meri gojiti tudi sankanje in smučanje. Z zimskim sportom dose-

šeno utrjenje je izborna zabavna sredstvo proti prehlajenju. Navadimo otroke že kaj kmalu na gojitev zimskega sporta! Najbolj pripravna doba je peto do sedmo leto! Otroci so tedaj že sadosti krepki in odporni, da jim ne škoduje vsaka sapica in si ne nakopujejo takoj nahuha in katarov. Dalje so pa tudi še tako okretni in protni, da se vseh vrst zimskega sporta igraje naučijo.

Najbolj pripraven čas za otroke so pač lepe opoldanske ure. Na drsalnicah je tedaj najmanj sneže in se morajo otroci brez vseh zadržkov polno razgibati; pri smučanju in sankanju se kot pri drsanju pridružijo v teh urah gibanju še nenadomestljivi solčni žarki. Za otroke, ki hodi-jo v šolo, in za odrasle so zelo pripravne tudi ure polumraka, ker ali moremo oči od napora učenja tedaj dobro odpočiti. Mlajši in nenejši kot je otrok, tem krajši naj bo čas sankanja ali drsanja ali smučanja; sport mora telo ojačati in osvežiti in ne ga utruditi. Zato morajo otroci nehati, preden so se zares utrudili. A nato morajo dobro hoditi ali iti domov v toplo sobo, ne pa stati ob drsalnici ali sankalici ter druge gledati in zraven prezebat.

Sportna obleka mora biti smučanje. Z zimskim sportom dose-

oaki, vrtnice rute so odveč, priporočati je srajce iz volne ali flanele in obleko iz lodna, a vse skupaj ne sme biti predebelo, ker nas gibanje že itak ogreje. Cervilji morajo sedeti trdno okoli gležnjeve in morajo dati nogi zanesljivo oporo; biti morajo zadosti široki, da se morajo prati prosto gibati in da ne osebejo. Doma morajo mraz ali celo mokre čevlje in nogavice takoj znebiti in sleči in jih zamenjati s svetlimi, suhimimi in po možnosti ogretim.

Ob akutnem nahuha ali kašlju nikar ne sankaj ali smučaj; obratno naj te pa bledica nikar ne drži doma. Otrokom daj s seboj kakšno jed, slasti če imajo do drsalnice itd. daleč; najbolje je, če jim daš kruh in maslo, zadno v obliki surovega masla, slanine, sardin ali kaj podobnega.

VI. Mraz na noge

Mnogim prinese mraz letni čas velikim neprijetnost, mraz ne nimamo dobrodojeto, ker nas zebe in zmanjša dobrodojeto toplotnega občutka; hkrati je pa to tudi nevarno. Večkrat taki re-veki po cele ure ne morejo zaspati, se laže prehladi, itd.

Še do danes ne vedo čisto do-čno, zakaj toliko ljudi trpi na mraznih nogah. Včasih so varo-pretavna motenja; malokrvnost

itd., pri večini je pa to zlo gotovo prirojeno. Saj dobijo celo rodbine, ki trpijo na mraznih nogah, mraznih nogah in mraznih nosovih. Razlagajo si simptom mraznih nog iz pomanjkljivega kroženja krvi po nogah, ker ima zopet svoj vzrok v neobičajni reakciji živcev v krvnih cevkah kože. Popolnoma zadovoljive razlage pa do-alej še nimamo.

Prva naloga v borbi proti mraznim nogam je primerna obutev s primernimi nogavicami, da se ono malo toplote, ki jo noge vse-eno še pridobivajo, obdrži in se prepriči dostop mraznega zraka; mrazne noge zahtevajo udobne prostore čevlje, v katerih more-š nositi debele, najboljše dvojne nogavice.

Zelo važno je, da so noge suhe. Vlažne čevlje in nogavice moraš takoj zamenjati, ko prideta domov. Nikdar ne čakaj, da ti posušijo na nogah! Nogavice moraš premenjati, tudi če nisi od sunaj vlažne; kajti že lahke-panje je nog zadostuje, da po-stanajo nogavice vlažne, in vlaž-ne nogavice odzamejo nogi sme-raj toploto. Komur se vrhi tega še noge potijo, jih mora namaza-ti s formalinspiritom ali pa s kromovo kislino in jih mora pred obupanjem in po zasutju do-bro popudrati (salicil, tanoform itd.).

Imamo pa tudi sredstvo, da damo mraznim nogam novo življe-nje, da jih takorekoč od znotraj ogrejemo. To so imenjalne ko-peli, masaže in gibanje (gimna-stika).

Imenjalno kopalni ali napravili s dvema posodama vode. Najprvo deneš noge do polovice meč v posodo, kjer ima voda toploto 37 do 42 stop. C, in pustiš noge v vodi pet do deset minut, toliko pač, da se ogrejejo, nato deneš noge v drugo posodo (kaf, žebel-ček), kjer ti pa voda ne sme iti preko gležnjeve; voda mora biti naravnost, pri malektrvni in starejših osebah naj ima kakš-nih 18 do 19 stop. C; V tej vodi ostanejo noge samo 10 do 20 se-kund, največ pol minute. Vso proceduro moraš napraviti tri-krat. Nato moraš noge dobro o-gretniti in se vrhu tega še razgi-bati (hoditi, skakati).

Velik strah se "mrazlonosnike" je trenutek, ko morajo iti v po-steljo. Nikakor si ne morejo nog ogreti. Pomagajo naj si s segre-timi rutami; s katerimi ovijajo noge, ali pa naj denejo par ur, preden gredo v posteljo, termo-for vanjo ali pa toplotno stekle-nico ali vroče vročico peska; tik, preden ležejo, vamejo to iz po-stelje. Priporočajo tudi mehke nočne nogavice, ki morajo biti pa seveda zelo široke, da jih ta-koj lahko odstranimo, ko so se noge zadostno ogrele.

Pri vsem tem pa ne smeš po-stiti, da so noge samo del telesa, in moraš gledati na vse telo. Ma-lokrvnost, nervoznost, suhost itd. spadajo v zdravniško oskrbo. Mrazna voda pri teh obolenostih ni dobra, v nasprotju s splošnimi nazori.

Važna točka v lokalnem in v splošnem zdravljenju je gibanje. Ono pospešuje obtok krvi. Ska-kanje in hoja nas napravita to-ple; a hoja mora biti hitra, ne običajna sprehajalna hoja, pri kateri nam je večinoma še bolj mraz. Izredno važen je sport, slasti tudi turizma.

VII. Kaj naj jemo pozimi

Ni še dolgo, ko so v laborato-riju v Sozhetu prišli slučajno na to, da je kitovo mleko — kit je sešalec in pridejo njegovi mla-diči živi na svet — čisto drugače sestavljeno kot kravje mleko ali mleko matere-dojilje. Kitovo mleko vsebuje zelo veliko maščobe ali tolike.

Premišljujoč to dejstvo mora-mo videti v njem pač posebno smoteno uredbo narave. Kit ži-vi povečini v mrazni vodi, ima pa hkrati toplo kri in jo mora ob-držati smeraj na enak višini. Da obdrži toploto, jo mora proizva-jati v svojem telesu v ogromnih množinah, ker mu hoče obdajajo-ča ga mrazna voda smeraj toplo-otegniti in prilagoditi njegovo temperaturo svoji temperaturi. Kitovo mleko ima zato toliko maščobe v sebi, da dobijo mladi-či hrano, ki jim pomaga proizva-jati obilo toplote in ki jih podpi-ra v borbi proti toploto jemajo-či vodi. Maščoba je namreč naj-boljša kurivno sredstvo za živa-ko in za človeško telo.

Plavki so kmetiči, da daje 1 gram maščobe več kot dvakrat toliko gorilne toplote kakor 1 gram beljakovine ali pa en gram

ogljikovih hidratov, isto nam ka-že tudi izkušnja; severnjaki na primer porabijo izredno veliko maščobe, Lapenci se pri ribjem olju najboljše počutijo in vzhodni Sibirci pijejo stopljeno suro-vo maslo na hitre. To delajo in-stinktivno iz istih razlogov, iz katerih daje narava kitovemu do-jenčku na razpolago-mleko, ki je posebno maščobno.

Če hočemo v mrazu ohraniti našo toploto enakomerno, more-mo to doseči na dva načina. Pr-vič moramo varovati naše telo pred preveliko oddajo toplote; to dosežemo tako, da naša stanova-nja kurimo ter da nosimo "prav-toplo" obleko, po možnosti dvo-jno ali trojno, kar nas med oble-ko krofoči ali zaprti zrak kot slab prevodnik toplote obvaruje pred preveliko oddajo toplote. Na drugi strani moramo gledati na to, da proizvajamo torej v na-ši telesni peči boljše kuriti, mora-mo več jesti in uživati slasti jedila, ki proizvajajo več toplote. In vemo tudi že, da je maščoba provostan vir toplote; saj ima v hrani severnjakov prvo vlogo. In tega sledimo, da moramo u-živati postmni več maščobe, bodi-si maščobo samo ali pa v obliki maščobnih jedil.

Od maščob ali toliko inenufemo tu sladko in kiselno smetano, su-rovo maslo, slanino, svinjsko mas-t, gosjo mast, rastlinsko umetno surovo maslo, margarino, toletsi sir, olje, rumenjak, kaviar, olj-ne sardine, jeguljo, slanike itd. Seveda moramo poleg tolike uži-vati tudi ogljikove hidrate — kruh, riž, krompir, močnate je-di — in beljakovinsko hrano — meso, druge ribe, sočevje itd. — kajti enostranske, izključno ma-ščobne hrane želodec ne more prenesti in bi bila takšna hrana povod za prebavna motenja. O-gljikovi hidrati in zelenjava (o-hrovt, salje itd.) so obenem iz-borni nosilci tolike, ker jim v o-bliki surovega masla, slanine itd. pridemo lahko obilo maščobe. Umetnost gospodinjje obstoji večkrat tudi v tem, da napravi iz tolikih snovi dobra jedila, n-pr., pečeno slanino s jajcem, sir-ni puding, surovomaslene kre-mite itd.

Ne smemo pa pozabiti, da mo-ramo davajati posmali našemu te-lu tudi nekaj surovega (neku-hanega) sadja — jabolka, hruške, orehe, banane; kajti v sadju je prav mnogo vitaminov, ki so važni za ovrženje krvi in za o-hranitev naše odpornosti itd.

A glavno vlogo v zimski hrani imajo vendarle maščobne snovi. ("Zdravje.")

(Konec.)

ISČEM ROJAKA

Peter Franka. Pred tednom dni je bil pri Mrs. Alley Austin v Salisbury Center, N. Y., ker je umrl njegov brat Joseph, dne 21. februarja 1931 in zapuška posmrtnino njemu, ga želi videti rojak John Jakšetič, 222-8th street, Braddock, Pa. (Adv.)

LLOYD-OVE

znana cena in posebni vlaki

Severo-nemški Lloyd ima v današ-njem listu oglas, ki je velike važno-sti za one, ki nameravajo to leto po-tovati v Evropo. Ta oglas se peče z zelo zanimivimi voznimi cenami v tre-tjem razredu za tja in nazaj, kar je še posebno važno za sedanjem čas-u, ker znatna vozna cena omogo-čajo našim študentem, da se poslušijo te izredne ponudbe in obiščejo svoje-ce v stari domovini. Lloyd-ova druž-ba se zaveda sedanjega položaja, zato pa temu primerno uravna svoje po-slovanje s tem, da je veliko znižala ceno vpsim listkom za tretji razred na svojih hitrih parnikih, ki so pono-ko morja.

Vzemite vlak v St. Louisu ali Chi-cagu, Pittsburghu, Cincinnatiju ali Clevelandu, in pripeljati vas bo na-ravnost k pomolu parnika Bremen ali Evropa v Brooklyn Bay Ridge. Nato sledi prijetna in udobna po-morska vožnja do Bremerhavena, kjer boste takoj zasedli posebne vla-ke, ki vas bodo pripeljali naravnost, kamor ste namenjeni, bodi v Ber-lin, Prago, Dunaj ali Budapest, brez da bi imeli stiski za preseganjem iz-voja na vlak. Ekspresna služba na-šeletnih, katere je bila pred leti še domišljija, je danes resnična in vas pripelje naravnost od vašega doma v Ameriki na dom v stari domovini.

To se je doseglo a sodelovanjem Pennsylvanije deželniške družbe, ka-tera vseeno skrbi, da vsak potnik pravočasno dosepe na svoj cilj in da pride za čas na parnik. Parniki pri-kačujejo ekspresne vlake s važnih železniških križišč na vsaki dan v sred-njem času, in ravnotako je urejeno na evropski strani, kjer vas prika-čujejo posebni ekspresni vlaki, ki ima-jo priključene direktne železniške vo-zove, kateri vas hitro in točno pripel-jejo, kamor ste namenjeni.

Ta uradna je zelo enostavna. Po-sebni železniški vozovi so priključeni k brzin ekspresnim vlakom na vseh važnejših železniških križiščih za Lloydove točke. Po prihodu vlakov v New York na Pennsylvanije želez-niško postajo, se ti posebni vozovi od-peljejo naravnost do pristanišča v Brooklyn, do Bay Ridge, kjer čakajo parniki. Na primer: ako vsemeta ekspresni vlak v Pittsburghu ob 8. jutraj, se pripeljejo v New York na Pennsylvanije železniško postajo ob 8.20 ureve istega dne, ko parnik odpluje, od tam se odpeljejo narav-nost do pomola v Brooklyn. Ni ni-kega preseganja ali vožnje s takal-jni po ulicah s ogromnim prometom, in ne preseganja kovčgov; nobenih neprijetnosti in ne bojazni, da bi pa-riki zamudili. Dospeta naravnost od vašega doma v Ameriki, k vašemu domu v stari domovini, kar je vsek-ler izredna in neprekosljiva uradna družba Severo-nemškega Lloyd.

Naročnine za Prosveto

Za Zdrav. države in Kanado \$4.00
1 tednik in 4.90
2 tednika in 5.80
3 tedniki in 6.70

Za Ciscro in Chicago je \$7.50
1 tednik in 6.90
2 tednika in 5.10
3 tedniki in 3.90

Tednik sam stane \$1.20
Tednik v Evropo stane 1.70
Polletina za tednik v Evropo .50

Mladinski List stane \$1.20
Ml. List v Evropo stane 1.50

IZ NEW YORKA

boče glavni parniki odhajali v sle-dečem redu:

Marc 7.—Berengaria na Cherbourg
" 11.—Valencia na Trst
" 12.—New York na Hamburg

Marc 13.—Paris na Havre
vrši skupno potovanje

Marc 14.—Conte Grande—Genova
" 20.—Agulania na Cherbourg
" 21.—Augusta na Neapel
" 22.—Majestic na Cherbourg

" 27.—Ille de France na Havre
" 28.—Cleveland na Hamburg
" 29.—Saturia na Trst
" 30.—Lorient na Cherbourg
" 31.—Ille de France na Havre

Apr. 3.—Olympic na Cherbourg
" 10.—Paris na Havre
" 13.—Valencia na Trst
" 15.—Augusta na Cherbourg
" 17.—Majestic na Cherbourg

Apr. 24.—Ille de France se vr-
skupno potovanje za 1. maj

Apr. 29.—Mauretania na Cherbourg
Maj 1.—Saturia na Trst
" 1.—Paris na Havre
" 6.—Agulania na Cherbourg
" 15.—Ille de France na Havre

Maj 20.—Valencia na Trst
skupno potovanje

Maj 22.—Paris na Havre
" 27.—Agulania na Cherbourg
Jun. 5.—Ille de France na Hav-
glavno skupno potovanje

Jun. 5.—Saturia na Trst
" 12.—Paris na Havre
" 21.—Berengaria na Cherbourg
Skupni list KSKJ.

Za pojedila o tabinah, cenah, po-
nih listih, permitih itd. se obrnite
prej na

LEO ZAKRAJSEK
Midtown Bank of New York
630 — 9th Avenue,
New York, N. Y.

MANDARINI POZORI

Znamanje (Jan. 31, 1931)
moči, da vam je naročila
točka ta dan. Fomvite je po-
večano, da vam lista ne u-
stima. Ako lista ne prej-
je moge vstaviti, ker si
plačati. Ako je vaš list pla-
in ga ne prejmete, je mo-
vstaviti valed naposled
slova, pitite nam dopisno
navedite stari in novi adre-
se.

Nam zastopniki se vi o-
stveni tabulki in drugi materij-
ki, pri katerih lahko plačate
ročajna.

Naročnine za celo leto je \$1.50
in za pol leta pa \$0.80. O-
SNPJ doplačajo \$4.30 za k-
in za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cleve-
lano \$7.50, pol leta \$3.75, in
za \$6.30.

Za Evropo stane za pol
\$4.50, za vse leto pa \$9.00.
Tednik stane na Evropo \$1.
Cini doplačajo samo \$5.
polletina.

Mladinski List stane za
leto \$1.20.
Naročnine lahko tudi o-
posiljete na naslov:

Upravištvu "PROSVETA"
2657 S. Lawrence Ave., Chi-

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in skode, vizitnice, časnike, knjige, koledar-je, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TEKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TEKOVINI NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smarne, unijačo delo prve vrste.

Šitje po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA